



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд



ОБЩИНА ВЪЛЧИ ДОЛ

Разработване и институционализиране на механизма за консултиране, мониторинг и контрол в процеса на разработване на общински политики

2014 г.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

*Механизмът е изготвен от екип на Агенция Стратегма по изпълнението на обществена поръчка с предмет: **„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“**, реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.*

Заклученията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите Агенция Стратегма и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Община Вълчи дол или на Управляващия орган на ОП “Административен капацитет”.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Съдържание

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ.....	6
1. Наименование	6
2. Възложител.....	6
3. Цели.....	6
4. Очаквани резултати	7
5. Период на изпълнение.....	7
6. Цел и предмет на документа.....	7
II. ВЪВЕДЕНИЕ	8
1. Общи положения	8
2. Статут и органи на управление на общината.....	8
3. Области на политика в обхвата на правомощията на местната власт и дефиниции	10
4. Обхват на разработваните документи.....	13
III. ПРИЛОЖЕНИЕ I ИНСТРУКЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ В ПРОЦЕСА НА ИЗРАБОТВАНЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ.....	17
A. Същност на консултативния процес	18
1. Постигане на обща оценка за средата.....	18
2. Придобиване на навременно знание за потенциалните пречки и възможната подкрепа.....	19
3. Подобряване на процеса на взимане на решение, като се укрепи устойчивостта на стратегията и се усъвършенства изпълнението му.....	19
4. Поставяне основата на развитие на участниците	20
5. Възможни сценарии за публично участие в планирането и осъществяване на политиките на местно ниво.....	20
B. Етапи и механизми на консултиране.....	23
1. Определяне на заинтересованите страни	23
2. Планиране на консултативния процес.....	28
3. Елементи на процеса на консултиране	30
IV. ПРИЛОЖЕНИЕ II ПРАВИЛА И МЕТОДИКА ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНКРЕТНИ ПОЛИТИКИ ОТ ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ.....	37



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

A.	Нормативни изисквания и действащи практики за наблюдение и оценка на политики.....	37
B.	Нови моменти в препоръките на Европейската комисия за наблюдението и оценката през периода 2014 – 2020 г.....	41
C.	Наблюдение на изпълнението на политики чрез наблюдение и контрол на съответните стратегически или планови документи	46
1.	Основни елементи на мониторинга	46
2.	Формулиране на политики и обратна връзка от изпълнението им	46
3.	Дефиниции и характеристики на индикаторите	49
4.	Източници на данни	50
5.	Периодичност за събиране на данните	53
D.	Вътрешни правила за дейностите по набиране и съхранение на информация, свързана с подготовка и изпълнение на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво	54
E.	Рамкова методика за мониторинг при изпълнение на конкретни политики за развитие на община вълчи дол с приложения за всяка от посочените конкретни политики.....	59



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕИСУРР	Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗРР (2004)	Закон за регионалното развитие, приет 2004 г., отменен
ЗРР (2008)	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., действащ
ИСАК	Интегрирана система за административен контрол
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
КФ	Кохезионен фонд
МСП	Малки и средни предприятия
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПР	Регионален план за развитие
РЦВ	Райони за целенасочено въздействие
РЦП	Райони за целенасочена подкрепа
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет
СЦР	Северен централен район от ниво 2
ТСБ на НСИ	Териториално статистическо бюро на НСИ
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1. Наименование

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“

Проектът се реализира в изпълнение на приоритетна ос 1: „Добро управление“, подприоритет 1.3: „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики“. Бенефициент по проекта е община Вълчи дол.

2. Възложител

Община Вълчи дол

3. Цели

Обща цел: Подобряване на общинската политика за устойчиво развитие чрез координация и партньорство с местната общност в община Вълчи дол.

Специфичните цели на договора са:

- Подобряване дейността на общинска администрация Вълчи дол за реализиране на ефективни политики, водещи към устойчиво социално-икономическо развитие;
- Разширяване на партньорство със структурите на гражданското общество за формиране, прилагане и мониторинг на общински политики;
- Въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол при прилагането на политики, реализирани от общинската администрация.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

4. Очаквани резултати

Дейност 1 Разработване и институционализиране на механизма за консултиране, мониторинг и контрол в процеса на разработване на общински политики:

- Приети/ утвърдени инструкция, правила и методика за консултиране, мониторинг и контрол в процеса на изработване и реализиране на общински политики в Община Вълчи дол;
- Създаден капацитет сред представители на целевите групи за подобряване на процеса на разработване и прилагане на общински политики в партньорство и координация с всички заинтересовани страни;
- Разработени и попълнение въпросници за оценка на придобитите знания;
- Доклад от проведено обучение.

5. Период на изпълнение

Периодът на изпълнение на договора е 4 месеца, считано от датата на подписване на договора. Периодът на изпълнение на Дейност 1 е 2 месеца, считано от датата на подписване на договора.

Дейностите се изпълняват на територията на община Вълчи дол и на Република България.

6. Цел и предмет на документа

Настоящият документ представя на инструкция за обществено консултиране в процеса на изработване и реализиране на общински политики, както и правила и методика за мониторинг и контрол при изпълнението на конкретни политики от общинската администрация.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

II. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Разработването и въвеждане на механизъм за обществено консултиране в процеса на изработване и реализиране на общински политики, както и правила и методика за мониторинг и контрол при изпълнението на конкретни политики от общинската администрация е продиктувано от желанието на общината да работи активно и с приоритет върху устойчивото и интегрирано планиране и управление на местното развитие. Разработването и въвеждането на механизъм за консултиране, мониторинг и контрол ще допринесе за повишаване на успеваемостта на общинската политика и изпълнението на поставените цели в съответните области на развитие.

2. Статут и органи на управление на общината

Конституцията на Република България определя статута на общината и нейните основни характеристики¹. Съгласно чл.136 на Конституцията **общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление**. Гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи на местно самоуправление, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението. **Орган на местното самоуправление в общината е общинският съвет**, който се избира от населението на съответната община за срок от четири години по ред, определен със закон. **Орган на изпълнителната власт в общината е кмета**. Той се избира от населението или от общинския съвет за срок от четири години по ред, определен със закон. **В своята дейност кметът се ръководи от закона, актовете на общинския съвет и решенията на населението**.

Общината е юридическо лице, има самостоятелен бюджет, както и право на своя собственост, която използва в интерес на териториалната общност. Постоянните финансови източници на общината се определят със закон. Общинският съвет

¹ Чл.135 – 141, 144 – 146 от Конституцията на Република България



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

определя размера на местните данъци при условия, по ред и в границите, установени със закон, а размера на местните такси по ред, установен със закон. **Държавата чрез средства от бюджета и по друг начин подпомага нормалната дейност на общините.**

Централните държавни органи и техните представители по места осъществяват контрол за законосъобразност върху актовете на органите на местното управление, само когато това е предвидено със закон. Общинските съвети могат да оспорват пред съда актовете и действията, с които се нарушават техни права.

Законът за администрацията урежда **правомощията на органите на изпълнителната власт, структурата и организацията на дейността на тяхната администрация.** Кметовете на общини, на райони и на кметства и кметските наместници **са териториални органи на изпълнителната власт².** Правомощията на кмета се определят **със закон³.**

Съгласно чл.146 на Конституцията на Република България, **организацията и редът на дейността на органите на местното самоуправление и на местната администрация се определят със закон.** Законът за местно самоуправление и местната администрация е този, който урежда обществените отношения в тази област, както и правомощията на кмета на община (съгласно ЗА).

ЗМСМА преповтаря основните постановки на Конституцията относно статута на общината. Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Съставни административно-териториални единици в общините са кметствата и районите. Съгласно разпоредбите на ЗМСМА Територия на общината е територията на включените в нея населени места, а населението ѝ се състои от всички граждани, които имат постоянен адрес на територията ѝ.

Съгласно закона **местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компе-**

² чл.19, ал.3 от ЗА

³ чл.33, ал.4 от ЗА



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

тентност в определени сфери. Гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението.

3. Области на политика в обхвата на правомощията на местната власт и дефиниции

Съгласно ЗМСМА⁴ законът е предоставил в компетентност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение в следните сфери:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма.

Кметът на общината е **едноличен орган на изпълнителната власт с обща компетентност**. Той има право да разглежда и решават всички, или почти всички въпроси на държавното управление на територията на съответната община, като издава актове във всички области на изпълнителната дейност. Кметът на общината изпълнява и функции, възложени му от централните държавни органи, в случаи, определени от закона.

⁴ чл.17, ал.1



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Като орган на местното самоуправление отделни закони му **предоставят специална компетентност** в определени области, напр. Териториално устройство/Административно териториално устройство, Образование, Социални дейности и др. Така той се явява изпълнителен орган не само с властнически правомощия, произтичащи от местното самоуправление, но и с държавно властнически правомощия. Съгласно Закона за администрацията правомощията на кмета на общината се определят със закон⁵.

Прегледът на националното законодателство показва, че на практика органите на местно самоуправление имат функции с широк секторен обхват, представен в следния класификатор⁶:

- Общи държавни служби;
- Общинско имущество, общински предприятия;
- Общински финанси и местни данъци и такси;
- Отбрана и сигурност;
- Регионално/местно развитие;
- Териториално устройство / Административно-териториално устройство;
- Благоустройство, инфраструктура и транспорт и съобщения;
- Опазване на околната среда;
- Икономика;
- Образование;
- Здравеопазване;
- Социални дейности;
- Култура, спорт, туризъм;
- Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов;
- Други.

⁵ чл.33, ал.1 от ЗА

⁶ Класификаторът на областите та политика е използван при изготвянето на прегледа на нормативната уредба и последващия функционален анализ на община Перник, изготвен по проект, финансиран от ОПАК



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

За целите на настоящия документ са възприети дефиниции на определени термини, представени по-долу.

Доколкото организацията и функциите на общинската администрация са пряко свързани с осъществяването на правомощията на органите на местна власт във връзка с ръководството и осъществяването на политиката в различните сектори са възприети и следните основни дефиниции⁷:

- **политика** – характеризира се с набор от принципи и правила, въз основа на които се управлява общината и/или отделен ресор (сектор) на обществените отношения чрез определяне на цели и механизми за изпълнението на конкретни действия, насочени към тяхното постигане; **политиката за развитие в определен сектор** има за цел качествено подобряване на индикаторите, характеризиращи състоянието на обществената среда в този сектор и се реализира за определен период от време;

Материалният израз на политиките [за развитие] има различни форми – от нормативни документи, регламентиращи определени обществени отношения, до различни документи (програми, стратегии, планове и др.), определящи общите или специфичните цели, мерките и действията за изпълнение на политическата визия.

- **област (сектор) на политика** – нормативно и организационно обособена сфера на взаимосвързани обществени отношения (икономика, заетост, жизнен стандарт, образование, здравеопазване, вътрешен ред, отбрана, култура и т.н.), в която държавата осъществява правомощия;

⁷ Наръчник с процедури за координация на политики за развитие, Министерски съвет на Република България, Дирекция „Координация по въпросите на ЕС и международните финансови институции“, 2009



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **цели на политиката** – представляват описание на желаното състояние, към чието постигане е ориентирана политиката, определени с количествени или качествени показатели.

4. Обхват на разработваните документи

4.1. Инструкция за обществено консултиране в процеса на изработване и реализиране на общински политики

Разработването и осъществяването на местни политики е процес, посредством който усилията на местната власт са обединени с тези на хората с цел подобряване на социалните, културните и икономическите условия в общността. Заложените в общинските планове за развитие цели и мерки за тяхното изпълнение в голяма степен оказват влияние върху всеки един от членовете и върху отделните групи в общността. Гражданите трябва да имат възможността да участват в процеса на взимане на решения върху въпроси, които потенциално оказват влияние върху техния живот.

Водещата роля на местната власт при разработването на плановете за развитие, създава възможности за концентрация на властови ресурс за определяне развитието на региона в краткосрочен и дългосрочен план. Оттук и необходимостта да се гарантира, че този процес ще протече така, че реално да спомогне за развитието на икономиката, социалната сфера, сферата на околната среда с приемливо адекватно разпределение на ресурсите и степен на социално сближаване.

Консултативните механизми са съществена част от процеса на управление - от фазата на формиране на политиката, през подготовката на плановете и тяхното приемане, до осъществяването на планираните мерки в рамките на различните политики. Добрият консултативен процес има двойна цел. От една страна той подпомага подобряването на качеството на резултатите от планираните политики, а от друга повишава участието на заинтересованите страни и на обществеността като цяло.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Изготвената инструкция за обществено консултиране в процеса на изработване и реализиране на общински политики представя в практически план основните стъпки за планиране и провеждане на консултативен процес на различните етапи от планиране и провеждане на общински политики, както и някои механизми за провеждане на консултации, приложими в рамките на общината.

4.2. Правила и методика за мониторинг и контрол при изпълнението на конкретни политики от общинската администрация

Прегледът на законодателството показва, че всяка община в България следва да има нормативното определени до тридесет и шест разработени и приети стратегически, програмни или планови документи. За община с характеристики, сходни с тези на община Вълчи дол, нормативно изискваните документи са двадесет и седем.

Изготвените правила и методика за мониторинг и контрол при изпълнението на конкретни политики от общинската администрация ще обхващат следните секторни политики: икономическа, екологична и бюджетна.

Доколкото основните принципи за наблюдение (мониторинг) се прилагат по отношение на всички политики, включително и тези на местно ниво, приложеният подход при изготвянето на правила и методики за мониторинг, контрол и последваща оценка включва подготовка на:

- **Вътрешни правила** за дейностите по набиране и съхранение на информация, свързана с подготовка и изпълнение на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво;
- **Рамкова методика** за мониторинг при изпълнение на конкретни политики за развитие на община Вълчи дол с приложения за всяка от посочените конкретни политики.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Политиката за икономическо развитие и привличане на инвестиции също не е предмет на специфичен нормативно изискван стратегически, програмен или планов документ, разработен на общинско ниво. Съгласно Закона за малките и средните предприятия⁸ **общинските съвети в рамките на ресурсното осигуряване на регионалното развитие и в съответствие с плановете за регионално развитие разработват и изпълняват дългосрочни и средносрочни програми за насърчване на малките и средните предприятия на територията на съответната община.** Предвид планираното разработване на Общинска стратегия за подобряване на бизнес средата с цел привличане на инвестиции 2014 - 2020 г., както и наличието на изготвен План за развитие на община Вълчи дол за периода 2014 – 2020 г. за целите на методиката ще бъдат разгледани механизми за наблюдение и оценка на икономическите характеристики на местното развитие.

От методологическа гледна точка, общинските планове за развитие представляват средносрочни рамкови документи, определящи целите и приоритетите на регионалната политика за съответната община. ОНР съдържат анализ на икономическото и социалното развитие на общината, целите и приоритетите за развитие на общината за определен период, както и индикаторите за наблюдението и оценката на плана и необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана.

Законът за опазването на околната среда предвижда разработването на няколко документа (в по-голямата си част интегрирани в Програмата за опазване на околната среда), свързани с управление на замърсявания на различните елементи на средата - Програма за опазване на околната среда⁹, Програма за намаляване нивата на замърсители (на въздуха) и за достигане на утвърдените норми¹⁰, План за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината¹¹. Законът за устройство на територията¹² предвижда приемането на Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на общината. В съответствие с норма-

⁸ чл.19, ал.1, т.1

⁹ чл.79, ал.1

¹⁰ чл.27, ал.1

¹¹ чл. 15, т.2

¹² чл.62, ал.10



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

тивните изисквания приложението към изготвената рамкова методика обхваща спецификите на политиката за опазване на околната среда и развитие на зелената система.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

III. ПРИЛОЖЕНИЕ I ИНСТРУКЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ В ПРОЦЕСА НА ИЗРАБОТВАНЕ И РЕАЛИЗИРАНЕ НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ

Общественото участие все по ясно се разпознава като ключов фактор за успешното планиране и осъществяване на политиките на всички нива. Само по този начин може да бъде адресиран целият широк кръг от социални и икономически проблеми, както и такива, свързани с околната среда, които са свързани с насърчаване на регионалното развитие.

В контекста на членство на България към Европейския съюз, насърчаването на регионалното развитие е тясно свързано с използването на структурните фондове на съюза. Един от основните принципи за работа на структурните фондове на ЕС, върху който акцентира Европейската Комисия, е принципът на партньорството.

Партньорството между страните, участници в процесите на формулиране и осъществяване на политиките следва да покрие етапите на:

- подготовка,
- финансиране,
- мониторинга и
- оценката на осъществяваните политики.

Следователно, участието в консултативния процес на различните групи трябва да бъде планирано и организирано по начин, който позволява на участниците ефективна работа, предвид ограничената продължителност на всяка от фазите на процеса на формулиране и осъществяване на политиките.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

А. Същност на консултативния процес

Консултативният процес е част от по-широкия процес на обществено участие в управлението. Консултирането представлява информиране, обсъждане и отчитане мнението на гражданите на всеки един от етапите на планиране, разработване, реализация и оценка на общественозначими политики.

- Местната общност трябва да има решаваща дума при взимането на решения, които засягат нейното бъдеще;
- Провеждането на консултации е обвързано с обещание резултатите от него да се отразят на крайното решение;
- Консултациите се провеждат, за да бъдат обсъдени различните интереси и да бъдат отразени конкретните нужди на различните групи на общността;
- Консултациите водят до ангажиране на страните, върху които плановете ще имат въздействие и ги стимулират да определят своето собствено място и принос за развитието на общността.

Чрез консултирането проблемите, нуждите и очакванията на гражданите стават съставна част от процеса на взимане на решения, свързани с местните политики.

1. Постигане на обща оценка за средата

За постигане на добър краен резултат е нужно съгласие между тези, които планират и местната общност за оценката за състоянието. Най-малкото е нужно да има съгласие по отношение на фактите. Това е необходимо условие за формулиране на обща визия за развитие и за набелязване на мерките за нейното постигане.

Консултативният процес намалява възможностите за погрешно разбиране или недооценяване на планираните мерки по постигането на визията за развитие. Така един последователен консултативен процес предотвратява стратегически грешки, които биха обезсмислили изпълнението на разработваната политика или биха намалили в голяма



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

степен ефективността от нейното изпълнение. Подобни грешки или пропуски в процеса на планиране биха могли да доведат до едно недоброжелателно отношение на заинтересованите към възможни бъдещи инициативи на властта и биха затруднили особено много работата с групи, поставени в социална изолация.

2. Придобиване на навременно знание за потенциалните пречки и възможната подкрепа

Чрез идентифициране на хората, групите или институциите, които имат отношение към процеса на планиране и разработване на политиката може в ранен етап да предвидят възможни проблеми, които биха възникнали при изпълнението на някои дейности. По същия начин, анализът на заинтересованите страни идентифицира също потенциалните сътрудници и начините, по които те могат да осигурят подкрепа за осъществяване на политиката. Процесът на преговорите ще бъде подобрен, което се дължи на увеличените информационни потоци, които се генерират в процеса на анализа, което дава възможност за един по-бърз и точен отговор на потенциалните възможности и конфликти.

Ефективният анализ на заинтересованите групи (както и управлението на техните очаквания, което следва) намалява кризите в обществените отношения.

3. Подобряване на процеса на взимане на решение, като се укрепи устойчивостта на стратегията и се усъвършенства изпълнението му

Обикновено инвестиционните проекти се оценяват като се преценява възвръщаемостта на инвестициите, като се сравняват нетните стойности на разходите и приходите към настоящия момент. Оценката на резултатите, които ще бъдат постигнати чрез изпълнение на Плановите документи за осъществяване на политики на местно ниво, обаче имат друга насоченост. Те трябва да свържат чистата печалба или загуба на даден



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса““
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

проект с групите, които се явяват крайни печеливши или губещи – т.е. да бъде спазен принципа на устойчивото развитие на общността за съчетаване на елементите на икономическото и социално развитие. Подобна цел изисква разработващите политиката да притежават разбирането за заинтересованите страни, които са засегнати от мерките и начините, по които те им влияят.

4. Поставяне основата на развитие на участниците

Различните обществени групи имат различни интереси и те могат да бъдат ефективно идентифицирани и използвани да помогнат в реализирането и в участието на специфични компоненти на даден проект. Анализът на заинтересованите групи също така може да бъде полезен като предостави възможности на групите сами да търсят и предлагат подходи за обществен интегритет, което само по себе си вече е процес на развиване на капацитета за участие в процесите на социално-икономическо развитие и намаляване на обществената изолация.

5. Възможни сценарии за публично участие в планирането и осъществяване на политиките на местно ниво

Консултирането е сравнително нова практика в България и поради това администрацията трябва да полага усилия за неговото налагане и качествено реализиране. За да бъде постигнато това е нужно самата администрацията да бъде убедена в необходимостта от включването на местната общност в процеса на планиране и взимане на решения.

Възможни са три сценария за публично участие в планирането и осъществяване на политиките на местно ниво, по които администрацията може да разработва и осъществява политиките на местно ниво.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

5.1. Пренебрегване на публичното участие (неизпълнение на консултативен процес)

Основните причини за избор на този сценарий са две:

- това ще позволи на местната власт да взема сама решенията, съгласно своето разбиране за нуждите, възможностите и ресурсите. Ще го направи бързо и безпроблемно;
- липса на капацитет – липса на познания или на финансови ресурси за проектиране и изпълнение на консултативен процес.

Основни рискове, които носи това решение:

- взимане на решения с ниско качество - поради липса на достатъчен капацитет за планиране, поради неотчитане на действителните проблеми на общността и нужди на хората;
- генериране на ниско доверие към себе си от страна на местната общност – поради непрозрачност, липса на информация за начина на взимане на решения и изпълнението им (включително и изразходването на финансовите ресурси, свързани с изпълнението на тези решения);
- ниска ефективност или невъзможност за изпълнение на взетите решения – поради липса на подкрепа от страна на заинтересованите групи в местната общност.

5.2. Формално изпълнение на консултативен процес

Основни причини за избор на този сценарий:

- съществуват нормативни изисквания за провеждането на консултативен процес, но е налице нежелание на представителите на местната власт да вземат предвид мнението на общността, или



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- липсва капацитет за ефективно изпълнение на консултативния процес.

Основните рискове, които носи това решение като цяло повтарят вече споменатите, но съществува вероятност от прибавяне на допълнителен:

- местната общност може да прехвърли всички възможни негативи на планираните мерки върху местната власт.

5.3. Цялостно и ефективно изпълнение на консултативния процес

Основни причини за избор на този сценарий са:

- на първо място, наличието на правни стандарти и ясни практики за изпълнението на процеса;
- взимащите решения притежават ясно разбиране за обществено-политическите нужди и могат да оценят прагматичните ползи от провеждането на консултативния процес

Процесът на одобрение и реализиране на обществено значими решения по естествен начин привлича публичното внимание. Рано или късно, засегнатите и заинтересовани граждани научават за предложеното решение. Гражданите са в правото си да използват възможните инструменти, предоставяни им от нормативните документи, за проверка и отмяна на взети решения. По-продуктивно за взимащите решения е да общуват с готовност с обществеността във фазата на планиране и обсъждане на решенията, отколкото да разрешават възникнали при прилагането на тези решения проблеми.

Обществено-политическите причини за публично участие се основават на разбирането, че съответствието на планираните и одобрени политики за развитие единствено с правните и технически стандарти, не гарантира в достатъчна степен неконфликтни решения.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

В чисто прагматичен аспект, за ползата на общественото участие допринася и доброто знание на гражданите относно заобикалящата ги среда, в която живеят. Те могат да оценят влиянието на тази среда и да открият възможностите за подобряване на нейните характеристики. Сред засегнатата общественост винаги съществуват местни експерти (всеки експерт живее някъде), чиито качествени професионални консултантски услуги могат да бъдат използвани. В процеса на събиране на първоначална информация, участието на местните хора може да бъде в помощ на финансовите ресурси.

Предвид описаните резултати, цялостното планиране на общественото участие и ефективното провеждане на консултативен процес в най-голяма степен допринася за постигане на устойчиво развитие на планиращата общност.

В. Етапи и механизми на консултиране

1. Определяне на заинтересованите страни

Определянето и анализът на заинтересованите страни е нужно, за да бъдат набелязани подходящите механизми на консултиране и на тази основа да се пристъпи към планиране на самия процес на консултации в рамките на процеса на изработване и реализиране на общински политики.

Определянето на заинтересованите страни е необходимо за:

- да се определят индивидите, групите, институциите, които имат позитивно и негативно отношение към политиката;
- да се определи степента на въздействие на всеки един от тези индивиди, групи, институции;
- да се определят най-подходящите механизми за консултиране с тях, за да се увеличи тяхната подкрепа и да се намали тяхното противопоставяне.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

На първо място е важно да се отбележи, че консултации се провеждат с две основни групи:

- **местната общност като цяло**, с която се провеждат консултации, за да се отрази нейното отношение към темата, проблемите и предложените решения, както да се даде възможност на всяко физическо и юридическо лице да бъде информирано и да изрази мнението си по представените материали. Представените мнения се взимат предвид по време на формулирането на предложения.
- **заинтересованите страни** – това са всички лица, групи хора, институции или фирми, които са пряко или косвено засегнати от планираните мерки (или има вероятност да бъдат засегнати) и пряко или косвено участват в тяхното изпълнение. Тяхното мнение се взема под внимание на експертно ниво и именно те участват директно в процеса на формулиране и/или реализация на съответната политика и оценката от нейното прилагане.

Заинтересованите страни са такива, тъй като пряко са обвързани с резултата от дадено действие или решение. В този смисъл заинтересовани страни има не само сред обществеността – заинтересована страна може да е отделен гражданин, дадена институция, специфична група от граждани, бизнес общност, т.н.

Основните групи на общността, сред които обикновено се идентифицират заинтересованите страни са:

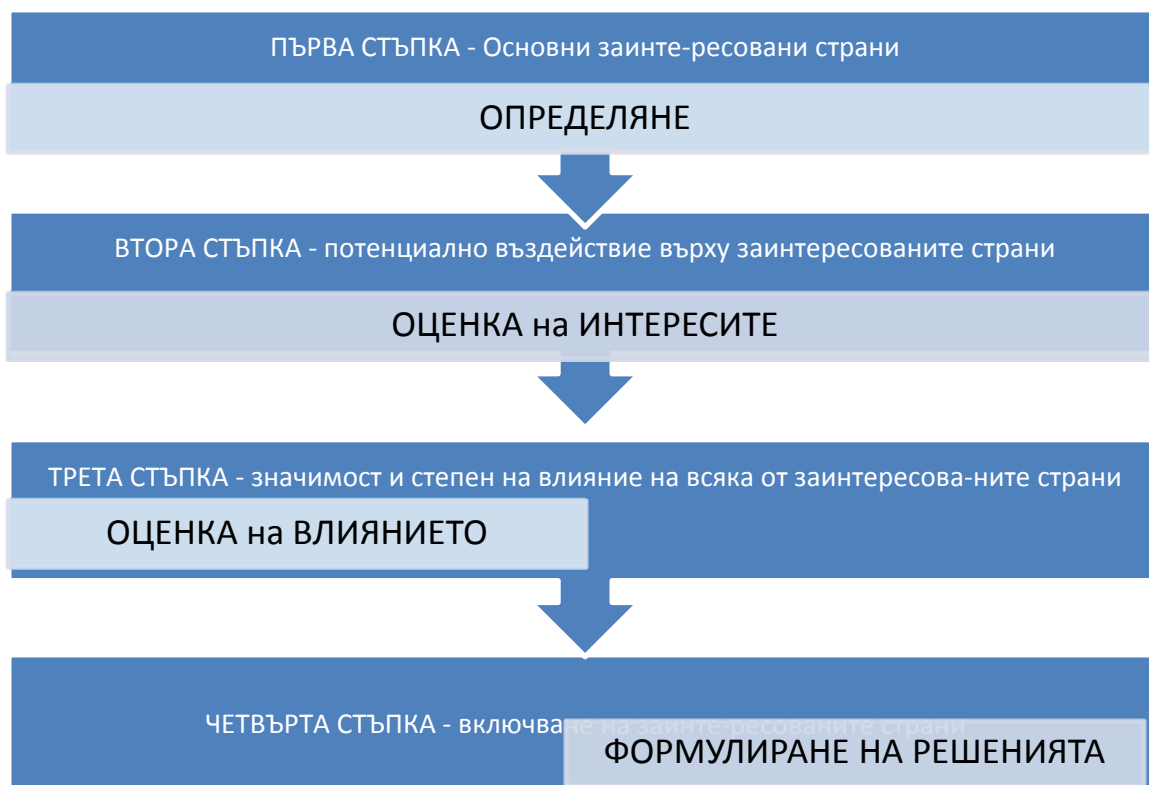
- бизнес сектор и професионални организации – сдружения на бизнеса, профсъюзи, търговска камара и др.;
- граждански сектор – неправителствени организации, организации представляващи социално изолирани или уязвими групи;
- академичната общност, изследователски институти и експерти.

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Заинтересована страна е и самата администрация, която отговаря за изготвянето на плана за развитие.

Внимателното идентифициране на заинтересованите групи става като се оценяват следните елементи:

- кои са потенциалните облагодетелствани страни?
- кой може да претърпи неблагоприятно въздействие?
- кой може да повлияе негативно, така че плана да се проточи или възпрепятства?
- кой има капацитета и възможностите да подкрепи плана?



Стъпки в определяне и анализ на заинтересованите страни



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

След като бъдат определени заинтересованите страни, те се подреждат: заинтересовани граждани, заинтересовани групи, заинтересовани организации/ заинтересовани институции.

После се определя тяхната роля, интереси и възможности за въздействие в процеса на планиране. Този анализ може да се направи с помощта на следните въпроси:

- Какви са техните очаквания по отношение на средата и политиката?
- Какво е предварителното отношение на групите към вероятни промени в средата?
- Какви са възможните ползи за заинтересованите страни от включване на техни приоритети във формулираните решения относно разработваната политика?
- Кои интереси на заинтересованите страни се засягат от реализацията на отделна цел или цели включени в разработваната политика?
- Какви са взаимоотношенията между заинтересованите страни?
- Какви ресурси са в състояние или биха могли да мобилизират заинтересованите страни? Какво е отношението на тези, които взимат крайно решение и реализират плана?

Методи за получаване на мненията на заинтересованите страни

За да получите мненията на заинтересованите страни, можете да приложите най-различни подходи. В действителност при провеждането на консултации различните методи са подходящи за различни заинтересовани страни. Например, с някои от тях трябва да се говори лице в лице, докато с други може да се общува по телефона или по пощата (напр. бенефициентите на даден проект), за да се вземат мненията им.

Примери за методи:

- преки интервюта с отделни заинтересовани страни;

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- телефонни интервюта с отделни заинтересовани страни, напр. бенефициенти, изпълнители на някои проекти;
- присъствие на срещи на мониторингови комитети;
- тематични работни срещи със заинтересованите страни;
- пощенски проучвания/ въпросник за различни заинтересовани групи;
- он-лайн проучвания, при които заинтересованите страни са поканени да дадат своите коментари и обратна връзка в електронен формат.

Методите за консултации със заинтересованите страни се определят от характера на обсъжданите въпроси, обхвата на заинтересовани страни и не на последно място от техния капацитет за участие в консултациите.

Резултатите от описаните стъпки за определяне и анализ на заинтересованите страни могат да бъдат представени в следната таблица.

Заинтересована страна	Роля по отношение на политиката	Въздействие на политиката върху групата	Въздействие на групата върху политиката	
			По време на планирането	По време на реализирането
	- Реализация - Организация - Взимане на Решение - Потребител - Контрол - Подкрепа - Противник	Н – неизвестно 1 – без значение 2 – малко 3 – средно 4 – значително 5 - ключово	Н – неизвестно 1 – без значение 2 – малко 3 – средно 4 – значително 5 - ключово	Н – неизвестно 1 – без значение 2 – малко 3 – средно 4 – значително 5 - ключово

В заключение, определянето и анализа на заинтересованите страни е необходимо за:

- по-добро разбиране на интересите на заинтересованите страни;
- отчитане на тези интереси и тяхното влияние върху политиката;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- ефективно участие на заинтересованите страни в изработването и изпълнението на политиката.

2. Планиране на консултативния процес

Следващата важна стъпка, която допринася за ефективността на едни консултации е предварителното им планиране. То е изключително важна част от самия процес на разработване на политиките.

След като бъдат определени заинтересованите страни, трябва да се определят най-подходящите за тях консултативни механизми. Основните критерии, които се използват за това са:

- необходими ресурси (финансови, човешки, времеви, др.),
- крайния резултат, който трябва да бъде постигнат (повишаване на информираността, постигане на съгласие, разрешаване на конфликт, изработване на експертна оценка, разработване на самия документ или друго),
- наличие на подходящи условия за реализиране на съответния механизъм (подходяща зала, възможност за разпространение на материали и т.н.) и не на последно място,
- характеристиките на самите заинтересовани страни (възраст, образование, квалификация, представителност на организациите на даден бранш, и т.н.).

След като бъдат избрани подходящите механизми се планира и самата им организация:

- разписване на дейностите - от техническа организация до реализация и оценка на резултатите от консултативния механизъм;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- изготвяне на график на дейностите и възлагане на конкретните задачи;
- планиране на нужните финансови ресурси (за зали, за информационни материали, за модератори, за техническо изпълнение, за анализ на информацията и т.н.).

За да постигне своята цел (а именно да осигури провеждането на едни ефективни консултации) планирането на консултативния процес трябва да бъде направено в момент, в който ще позволи необходимите ресурси да бъдат осигурени. Това означава, че на практика планирането на консултативните процеси трябва да започне много преди реалните консултации – включително преди изготвянето на годишния бюджет, така че в него да бъдат заложените средствата нужни за консултиране.

Не на последно място, планирането на консултациите трябва да бъде съобразено със самите етапи на процеса на планиране и осъществяване на полетиките. Един график за провеждане на местно планиране е подходящо да изглежда приблизително така:

Етапи	Отговорни														
1. Достъп до информация															
2. Оценка на състоянието															
a. Събиране на информация (включително чрез консултативни механизми)															
b. Анализ на средата (участие на експертни заинтересовани страни)															
c. Определяне на заинтересованите страни и подходящите механизми за консултации															
2. Разпространение на информация															
3. Постигане на общо становище по оценката на състоянието и изработване на обща визия (консултативни механизми)															
4. Анализ на определената визия (участие на експертни заинтересовани страни)															

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Етапи	Отговорни														
5. Формулиране на цели за развитие (консултативни механизми)															
6. Избор на стратегия за реализация на целите за развитие															
7. Обществено обсъждане															
8. Разработване на план за развитие/ политиката (участие на експертни заинтересовани страни)															
9. Програмиране (участие на експерт- ни заинтересовани страни)															
10. Изпълнение															
11. Мониторинг и контрол (консулта- тивни механизми)															
12. Обратна връзка, оценка на резулта- тите, корекция на визията (консул- тативни механизми)															

В червено са отбелязани стъпките от консултативния процес в рамките на регионалното планиране. Както се вижда много от посочените дейности се припокриват във времето. Някои от тях като например достъпът до информация са текущи, докато други се повтарят преди или след преминаването към някоя от следващите фази. Такъв пример е разпространението на информация.

Таблицата ясно показва, че планирането на дейностите е сама по себе си сложна дейност, която изисква внимателно да бъдат преценени и предвидени както последователността на всяка една от стъпките, така тяхната продължителност и допълнителните действия свързани с тяхната реализация.

3. Елементи на процеса на консултиране

Консултативния процес съдържа няколко основни елемента, които се допълват и заедно формират една взаимно свързана интегрирана система. За да бъде тя ефективна,



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

всичките ѝ части следва да бъдат реализирани. Пропускането на един компонент на рамката води до влошаване на ефекта от другите. Тези елементи са:

- предоставяне на достъп до информация;
- активно информиране;
- консултации с общността (взаимна комуникация за събиране на коментари с цел да се открие позицията на обществеността спрямо документа);
- директно участие на заинтересованите страни в планирането.

3.1. Достъп до информация

Възможността за информиране е изключително важна, за да може да се осъществи един пълноценен и резултатен консултативен процес. Това означава, че администрацията трябва да осигури възможност на гражданите, фирмите или други юридически лица за достъп до наличните при нея актове, документи, материали и др., така че интересуващите се да могат да си изградят едно информирано мнение.

В България предоставянето на информация е уредено в Закона за достъп до обществена информация от 2000 г. Съществуват два вида предоставяне на информация – активен, когато администрацията разпространява информация, защото тя представлява например обществен интерес и пасивно предоставяне, когато това става по запитване на граждани или юридически лица.

Съгласно българското законодателство наличната информация се предоставя без да е нужно заявителя да представи причината, поради която иска информацията. Винаги, когато това е възможно и съответства на желанието на гражданите информацията трябва да бъде предоставена устно, без да се налага подаването на писмена молба. Ако все пак гражданите предпочитат да получат информацията в писмен вид, то заявлението им трябва да съдържа само реквизитите посочени в закона – име, адрес за контакт,



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

описание на исканата информация, предпочитаната форма за предоставяне на информацията.

Информацията се предоставя в поисканата форма, освен ако съществува основателна причина да бъде предоставена в друга форма. Достъпът до информация е безплатен, като единствено се заплаща материалният носител – хартия, дискета, касета и т.н.

3.2. Активно разпространение на информация

Разпространението на информация свързана с консултации на практика представлява активен достъп до информация. За провеждането на резултатни консултациите е необходимо да бъдат използвани адекватни комуникационни инструменти. В ключовите етапи трябва да се изготвя и предоставя информация относно целта на публичното участие, неговата продължителност, съдържание и форма. Това е необходимо за активно и широко участие.

Като цяло участниците в планирането (взимащите решения и участниците в консултациите) имат задължението да разпространяват информация относно процеса на планиране. Въпреки това е добре да бъде определен специален служител от администрацията (в зависимост от структурата на администрацията това може да е служител от връзки с обществеността или пресцентъра), който да бъде ангажиран с дейностите по разпространение на информация. Именно на него трябва да бъде възложено да планира и координира тези дейности. В зависимост от обема на задачите, този човек може да бъде подпомогнат и от съответното специализирано звено.

За да се осигури синхрон на дейностите по разпространение на информацията е подходящо те да бъдат обединени в цялостна информационна кампания. Изключително важно обаче е съответния служител, отговарящ за информационната кампания да бъде активно включен в дейностите по регионално планиране и консултации, така че да може да осигури максимална ефективност на дейностите по разпространение на информация.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Информацията трябва да бъде оповестена по-рано, така че да може да достигне до максимален кръг от хора и онези, които искат да участват да имат възможност да се подготвят и да се запознаят с предоставените материали. Те би следвало да бъдат на разположение на подходящи за това места – в общината, в информационен център, в местното читалище, или на друго удобно за общността място.

Изграждането на специален информационен център (или използването на читалищата за тази цел) като институционална основа за разпространението на информацията е изключително удобен комуникационен инструмент.

Медиите също трябва да бъдат активно включени в информационния процес. За тях трябва да бъдат подготвени специални материали за публикуване.

При възможност е добре материалите да бъдат предоставени в Интернет, но трябва да се имат предвид възможностите на гражданите за достъп до Интернет.

Възможните проблеми с достъпа на членовете на общността до Интернет могат да използват и много други “традиционни” форми на разпространение на информация. Най-подходящите от тях са:

- директни писма до заинтересованите страни;
- плакати, листовки;
- публични събития, на които да бъде обявено къде може да се намери информация по предстоящия консултативен процес, както и предварителен график.

Обществеността трябва да бъде включена като минимум в следните етапи на процеса на подготвяне на документите:

- в началото, при обявяване на намерението за изготвяне на стратегически документ;
- когато се формулира аналитичната част и
- когато се приключва първият вариант на целия документ (вкл. реализирането и финансовия план).



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Задължителните въпроси, които заинтересованата общественост трябва да бъде информирана включват:

- предложения проект;
- възможните решения;
- компетентните органи за взимане на решения;
- процесът на взимане на решения.

При планирането също така е необходимо да се публикува информацията относно:

- работно разписание;
- дата и място на публичните дискусии, които ще бъдат предприети;
- орган/ организация, която предоставя информацията;
- орган/ организация, която събира коментарите на обществеността;
- налична информация до момента.

3.3. Консултации с гражданите

В основните фази на процеса на изготвяне на стратегическия документ, консултациите трябва да бъдат стартирани с цел да предоставят на всички заинтересовани и/или засегнати групи възможността за повлияят на съдържанието на стратегическия документ. Това мнение трябва да бъде взето в предвид по време на формулирането на стратегическия документ.

Както вече бе споменато консултациите с общността предоставят възможност за всяко физическо и юридическо лице да изрази мнението си по представените теми и материали. Този тип консултации обаче няма толкова силно обвързващ характер за местните власти колкото консултациите със заинтересованите страни. Въпреки това е необходимо те да се правят първо, защото по този начин се укрепва демократичния характер на местното управление и се засилва връзката между институциите и общността.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса““
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

На второ и също много важно място обществените консултации са мощен механизъм за изграждане на обща визия и идентифициране на основните проблеми. Те са добра възможност за управляващите да съберат информация, която ще им бъде необходима за процеса на планиране и за взимането на конкретни решения относно бъдещото развитие на общността. Такава предварителна информация може да бъде основата, върху която да се предвиди евентуална съпротива от страна на различни части на общността или пък да се появи посока, в която да се търсят решения на проблеми, така че да се избегне излишно противопоставяне или дори конфликти.

За да се реализират всички тези ползи от консултирането с общността е нужно да се използват адекватни комуникационни инструменти. Съществуват три основни инструмента за консултации с обществеността:

- обществените срещи са форум за обмен на информация и идеи между местните власти и гражданите;
- обществен дебат се провежда в напреднала фаза на планиране, като целта е да се представят възможните алтернативи с техните плюсове и минуси. Предоставя се възможност за дискусия между заинтересованите страни по представените алтернативи;
- обществено обсъждане – същността на този метод е в това администрацията да чуе позицията на гражданите по подготовения проект на документа. Именно затова обсъждането изисква документа да е била представен предварително; да е проведена нужната информационна кампания за запознаване на общността със стратегията/плана/проекта и въз основа на това да бъде проведено обсъждане, на което гражданите да зададат своите въпроси, да дадат своята оценка или предложения.

Синхронизирането на консултациите с подготовката на стратегическия документ е също толкова важно, както и избирането на подходящите консултациялни техники.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Консултациите трябва да се проведат, когато възможностите за влияние все още са отворени, но цялата поддържаща информация за стратегическия документ вече е налична. За минимален стандарт за инициране на консултации се възприема когато:

- изготвянето на аналитична част на документа е финализирано и
- изготвянето на общото понятие за стратегически документ (в това число финансов план и план за реализация) е завършен.

Решаващ елемент от провеждането на обществените консултации е да се записва и разглежда всеки коментар или предложение, всеки алтернативен документ изготвен от страна на обществеността.

За реално протекла комуникация между институциите и общността можем да говорим едва тогава, когато се изготви и публикува резюме на всички коментари и предложения (с индикация от кого са направени) и коментар дали са били приети/отхвърлени и защо. Това дава възможност за истински диалог и прави решенията прозрачни и разбираеми за общността.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

IV. ПРИЛОЖЕНИЕ II ПРАВИЛА И МЕТОДИКА ЗА МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОНКРЕТНИ ПОЛИТИКИ ОТ ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

A. Нормативни изисквания и действащи практики за наблюдение и оценка на политики

Националното законодателство не предвижда нормативни изисквания, отнасящи се до наблюдението и оценката на осъществяване на политики, вкл. и на местно ниво. Политиката за регионално развитие може да се разглежда като обхващаща в най-голяма степен въпросите и проблемите на различни секторни политики, особено на местно ниво. В този смисъл, нормативните изисквания, свързани с наблюдението и оценката на осъществяването на регионалната политика могат да бъдат използвани като основа за по-нататъшно разглеждане на въпроса.

Принципите за изготвяне, изпълнение, наблюдение и оценка са заложи в Закона за регионално развитие, Правилника за прилагане на закона за регионално развитие, Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие (2012-2022), регионални планове за развитие от ниво 2 (2014-2020), областни стратегии за развитие (2014-2020), общински планове за развитие (2014-2020) .

Целта на наблюдението и оценката на регионалното развитие дефинирана в чл. 30 от ЗРР е постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на документите, които допринасят за регионалното развитие.

Функциите на органите за наблюдение на изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие съгласно чл. 81 ППЗРР включват:



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- осигуряване на информация и данни, и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за регионално и местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

Кметът на общината осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на общинския план за развитие¹³. Наблюдението има за цел да проследи изпълнените на общинския план за развитие и прилагането на политиките,

¹³ чл. 35 (2) от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР)



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

които са формулирани в неговите рамки. Компонентите, които трябва да бъдат наблюдавани са изпълнение по отношение на:

- Разпределение на изпълнението на конкретни проекти във времето;
- Разпределение на финансовото изпълнение на политиката;
- Оценка на ефективност и ефикасност на изпълнението на политиката.

Системата за наблюдение обхваща¹⁴:

- източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
- индикаторите за наблюдение;
- органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Орган за наблюдение на общинския план за развитие е общинският съвет (ОБС). В процеса на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинския план за развитие.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на общинския план за развитие се осигурява от бюджета на общината.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие, като за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изготвя по определен от кмета на общината ред и се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

¹⁴ чл. 78 (2) ППЗРР



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

- общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност - промените в социално-икономическите условия в общината;
- постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
- действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
- заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

В периода 2010 – 2012 г. са извършени текущи и междинни оценки на стратегическите и планови документи действащи между 2005 – 2015 г. (2007 – 2013 г.) на национално, регионално, областно и общинско ниво от системата за регионално развитие.

Анализът на констатациите и изводите, включени в изготвените междинни оценки на стратегическите и планови документи както на национално и регионално, така и на областно и общинско ниво показва наличието на няколко основни проблема по отно-



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

шение дефиниране и администриране на системите за наблюдение и оценка на документите:

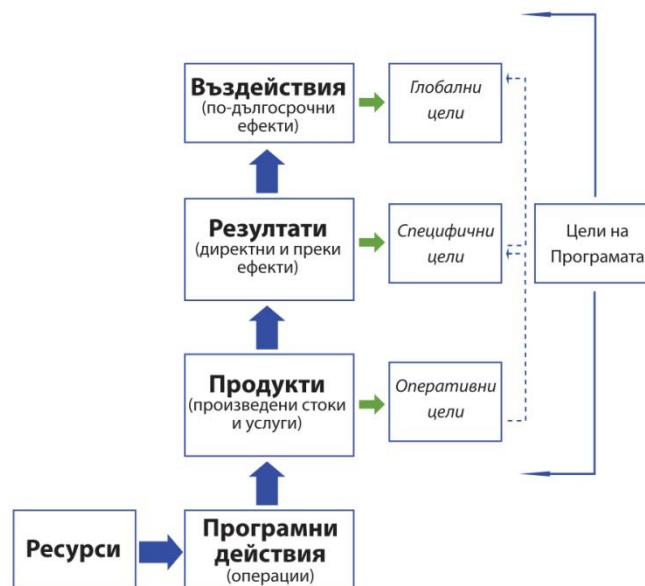
- несъответствие на предложените индикатори с областта на въздействие и/или планираните цели, некохерентна структура на индикаторите за наблюдение и оценка;
- липса на целеви стойности за предложените индикатори, които да бъдат постигнати в края на плановия период или в определените ключови моменти (milestones);
- определяне на индикатори за наблюдение и оценка, за които не са или не могат да бъдат определени надеждни източници на информация;
- трудности при отразяване в процеса на наблюдение и оценка на дейности, осъществявани от бизнес и социалните партньори, развиващи дейност на съответната територия във връзка с постигане на определени цели и приоритети;
- недостатъчен капацитет у служителите на административните структури и социалните партньори за изграждане, поддържане и прилагане на система за мониторинг и оценка, вкл. избор на индикатори и източници на информация.

В. Нови моменти в препоръките на Европейската комисия за наблюдението и оценката през периода 2014 – 2020 г.

През октомври 2011 г. Европейската комисия представи предложенията си за бъдещата политика на сближаване, като постави силно ударение върху постигането на резултати. Във връзка с подготовката на новия планов период и по-специално определянето на адекватни индикатори за проследяване постигането на заложените цели, през 2010 и 2011 г. работни групи подготвиха Концепция и препоръки за наблюдение и

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

оценка на Европейската политика за сближаване¹⁵. Резултатите от оценката на досегашния опит налагат предложения за промени в логическия модел на връзката между цели, приоритети и индикатори, прилаган от Европейската комисия от 1999 г. насам.



Логическа рамка, 1999 - 2013

Новият подход е в по-голямо съответствие с реалностите на политиките и начина, по който те взаимодействат с другите политики и общото развитие в контекста на оперативните програми. Предложеният нов модел е и по-опростен. На практика е премахнато не особено ясното разграничение между индикатор за резултат и индикатор за въздействие. Очакваните резултати се определят по-ясно в сравнение с миналите планови периоди – чрез индикатор с посочена базова стойност. Резултатът може да бъде краткосрочен или дългосрочен ефект или директен или опосредствен ефект в зависимост от конкретния приоритет, неговия контекст и възможностите, избрани от властите. Процесът на оценяване следва да отчита и наличието на други фактори, освен обществените и наблюдавани интервенции, които влияят върху целевите резултати.

¹⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд



Нова логическа рамка, 2014 - 2020

В началото на всяко проектиране на публична намеса стои определянето на проблем, който трябва да бъде разрешен. Тъй като винаги ще има разнообразие от истински или въображаеми нужди, решението коя от тях трябва да бъде посрещната е въпрос на „политическо“ решение. Част от този процес е и определянето на посоката на желаната промяна, а понякога и на желаната ситуация, която трябва да бъде постигната (цел). Публичната намеса (интервенция) често има за цел постигането на повече от един резултат. Например, инвестицията в железопътна мрежа може да има за цел както подобряването на достъпността на региона, както и намаляването на замърсяването на околната среда.

Планираният *резултат* е специфичното измерение на благосъстоянието на хората, което предизвиква политическото действие, т.е. това, което е планирано да бъде променено чрез приноса на проектираната намеса. Като пример може да се разглежда мобилността, чието подобрене е цел на изграждането на транспортни инфраструктури, напр. нова железопътна линия.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Продуктите са директните резултати от осъществяването на публичната намеса (от програмите/проектите). Тяхното осъществяване допринася за постигане на резултатите.

След като желаният резултат бъде определен, той трябва да бъде представен чрез подходящи мерки. Това може да бъде направено чрез определяне на един или повече *индикатори*. Примерни индикатори за измерване на резултата, постигнат с изграждането на железопътната линия са времето за пътуване, количеството въглеродни емисии, броя на пътните произшествия. Намаляването на стойностите на тези индикатори може да бъде цел на осъществяваната политика.

Индикаторите за резултат са променливи, които предоставят информация за някои специфични страни на резултатите, които е възможно да бъдат измерени.

Изборът на ясни индикатори за резултат подобрява разбирането на проблема и необходимите мерки за неговото преодоляване и подобрява възможността за бъдеща преценка дали целите са постигнати. В този смисъл, освен изборът на ясни индикатори е необходимо да бъдат определени и целеви стойности, които да трябва да бъдат постигнати.

Наличието на идентифицирани нужди и желан резултат все още не означава, че публичната намеса е напълно планирана. Различни фактори могат да повлияят върху планираните резултати в посока на или различна с желаните промени. Властите трябва да анализират тези фактори и да решат кой от тях ще бъде обект на публичната политика. С други думи, намеса със специфична логика трябва да бъде определена. Например, ако броят на пътните произшествия е определен като индикатор за резултата на даден приоритет, по-безопасни пътища, нарастване на пътници и товари, ползващи влаков транспорт или по-добро поведение на шофьорите могат да бъдат възможните очаквани промени в ситуацията. Тези, които подготвят плана/програмата трябва да определят върху кой от тези фактори искат да повлияят.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Новият подход изяснява ролята на наблюдението и оценката. **Наблюдението** се отнася до разходите, осъществяването на планираните продукти и промените в индикаторите за резултат, оценени при наличието на необходимата информация.

Оценката се фокусира върху приноса на конкретната политика върху постигнатите резултати или т.н. въздействие. Изготвянето на оценка трябва бъде планирано предварително и да се осъществява веднъж или два пъти през програмния период.

Властите, управляващи програми/планове имат две основни задачи:

- да управляват тези програми/планове ефикасно и
- да могат да удостоверят дали програмите/плановете са произвели желаните ефекти.

Процесът на наблюдение в по-голяма степен е инструмент за осъществяване на ефикасно управление, докато оценката се разглежда като инструмент допринасящ за изпълнението и на двете задачи.

Наблюдение означава проследяване. Наблюдение на продукти (директни, непосредствени резултати) означава проследяване дали планираните продукти са осъществени и дали изпълнението им е в съответствие с планирания времеви и ресурсен план.

Наблюдението също така проследява промените в индикаторите за резултат (наблюдение на политиките). Проследяването на стойностите на индикаторите за резултат позволяват извършване на преценка дали индикаторите се движат в желаната посока. Ако това не е така, това може да има сериозно отражение върху адекватността и ефективността на намесата, както и върху адекватността на избраните индикатори за резултат.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

С. Наблюдение на изпълнението на политики чрез наблюдение и контрол на съответните стратегически или планови документи

1. Основни елементи на мониторинга

Дефиниция: Мониторингът представлява наблюдение на развитието на стратегията/плана, *основано на систематично и регулярно набиране, анализ и използване на информация* за целите на оперативния контрол и вземането на решения. Това е постоянен процес на събиране на данни и информация с цел контрол на изпълнението на планираните мерки.

Цели: Основната цел на мониторинга е своевременно да се идентифицират потенциалните проблеми и трудности по изпълнението на стратегията/плана и да се идентифицират основните рискове и елементи на отрицателно въздействие.

Специфичните цели на мониторинга са:

- постигане на целевите стойности на индикаторите за мониторинг;
- проверка на финансовото изпълнение на стратегията/плана;
- проверка на изпълнение на стратегията/плана в рамките на определен времеви период;
- проверка на изпълнение на изискванията за прилагане на стратегията/плана;
- проверка за изпълнение на изискванията за информация и публичност.

2. Формулиране на политики и обратна връзка от изпълнението им

Формулирането на политики и изготвянето на програми за тяхното осъществяване обикновено включва идентифицирането на стартовото състояние на средата и на желаните цели, които да бъдат постигнати.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

По време на прилагане на стратегията или програмния документ за развитие е необходима система за осъществяване на обратна връзка, която позволява на управляващите да идентифицират потенциални проблеми и да предприеме своевременното им разрешаване. Системите за наблюдение и оценка не само осигуряват голяма част от тази обратна връзка, но могат да се използват за идентифициране на проблемни области, които се нуждаят от по-подробно изследване. Например, бавното стартиране на дадени проекти и последващото неусвояване на бюджети или оттегляне на подкрепата на важна група заинтересовани страни могат да намерят своето обяснение и съответно преодоляване като проблем с помощта на дейностите по наблюдение и оценка.

Системите за наблюдение проследяват и междинните резултати. За осигуряване на ефективност на процеса на наблюдение се използват индикатори.

Индикаторите могат да бъдат различни типове в зависимост от структурата си, източниците на данни, обхвата и др.:

- по отношение на променливите: пълни, частични и сложни индикатори;
- по отношение на обработката на информация: елементарни, производни и съставни показатели;
- по отношение на съпоставимостта на информация: конкретни, общи и основни показатели;
- по отношение на диапазона на информация: контекстни (наблюдаващи цялостното състояние на средата) и програмни показатели (наблюдаващи изпълнението и постигането на целите на програмните/плановите приоритети и специфични цели);
- по отношение на наблюдаваната характеристика: показатели за ресурси, продукти и резултати;
- по отношение на критерий за оценяване: индикатори за приложимост, ефикасност, ефективност и изпълнение;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- по отношение на количествено оценяване и използване на информация: индикатори за наблюдение и оценяване.

Най-полезната група от индикатори за наблюдението и оценката на конкретен документ е тази по отношение на наблюдаваната характеристика . Индикаторите за наблюдение на цялостното състояние на средата, които могат да бъдат успешно използвани за оценка на въздействието, също са от особена важност.

Индикаторите за ресурси предоставят информация за финансовите, човешки, материални, организационни и регулаторни средства, използвани при осъществяване на програмата/плана. Ресурсите са взаимна отговорност на финансовите органи, които ги разпределят, и на оперативните органи, които ги разходват. Повечето показатели за ресурси редовно биват определяни количествено от системите за наблюдение.

Примери за показатели за ресурси са: общият бюджет (общо количество на ресурсите), усвояване на годишен бюджет (степен на усвояване на ресурси), процент на очакваните завишени разходи, процент на европейското финансиране спрямо процента на цялото публично финансиране, брой хора, които работят по осъществяване на програмата, брой организации, участващи в програмата.

Индикаторите за продукт измерват продукта от дейността на програмата. По-конкретно, **за продукт се счита всичко, което се получава в замяна на публичните разходи**. Резултатите от продуктивността обикновено са отговорност на оперативните изпълнители, които докладват за тях чрез системата за наблюдение.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Примери за показатели за продукт са: количество построени пътища в километри; степента на прогрес при изграждането на пътна инфраструктура; количество рехабилитирана градска площ в хектари; капацитет на изградена пречиствателна инфраструктура; брой обучавани, чието обучение е платено от програмата; и процент на това обучение, чието качество е сертифицирано.

Индикаторите за резултат описват **специфична характеристика на постигнатия резултат, която може да бъде измерена** и която отразява специфичното измерение на благосъстоянието на хората, подобро чрез изпълнението на конкретния приоритет.

Показателите за резултат представят информация за промените, които засягат директните бенефициенти, като например: **времето, спестено при пътуване; намалените разходи за телефонни услуги; квалификацията, придобита от обучените по дадена програма; нова туристическа дейност, създадена от фермер; приложението на нови производствени капацитети, създадени от една фирма.**

3. Дефиниции и характеристики на индикаторите

Индикаторите могат да бъдат дефинирани като измерителите на целите, които трябва да бъдат постигнати, ресурсите, които трябва да бъдат мобилизирани и получените ефекти. Те предоставят висококачествена информация, имаща за цел да подпомогне заинтересованите страни при комуникиране, договаряне и вземане на решения при публични интервенции.

За да бъдат полезни индикаторите трябва да отговарят на следните характеристики:

- да бъдат тясно свързани с целите на политиката;
- да се измерват регулярно.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Регулярното измерване ще осигури натрупване на временни редове със съпоставими данни. Благоприятно за целите на наблюдението е данните да са налични периодично за стартиране на програмата.

→ събираните данни за проследяване на индикаторите са надеждни;

На практика индикаторите рядко отговарят на всички тези характеристики и е необходимо да се събира допълнителна информация от допълнителни източници. Една част от информацията може да е събирана за цели различни от наблюдението и оценката на програмата.

Добрият индикатор трябва да предоставя достъпна информация така, че и предоставящата информацията и потребителя да могат лесно да комуникират и да разбират значението ѝ, въпреки че това е по-скоро препоръчителна отколкото задължителна характеристика на индикатора.

4. Източници на данни

Информацията за наблюдение и оценка може да се събира от **два основни типа източници – първични и вторични.**

Първичните данни предполагат събирането на информацията да се осъществява конкретно за нуждите на постигането на определена цел - в случая за наблюдението и оценката на стратегическите или програмните документи на определени политики. Основното предимство на метода е, че отразява напълно нуждите и е в съответствие с целите, за които е събирана информацията.

Големият недостатък на метода е високата стойност на получените данни в общия случай. Поради това е за предпочитане да се използва комбинация от двата метода.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Основните методи за събиране на първични данни са: анкетни проучвания, регистри, системи за обратна връзка и други подобни.

Вторичните данни са вече съществуващи данни, които са събрани и обработени и могат да бъдат използвани за анализ директно или след елементарни трансформации. Основен проблем при тях е, че в процеса на събиране те не са съобразени с целите и нуждите на наблюдението и оценката на стратегии/планове за осъществяване на определени политики и формата и обема им не винаги е достатъчен. По тази причина може да се наложи събирането и обработването на така наречените първични данни, които да покрият нуждите на системата за наблюдение и оценка. Методологията и начините за събиране на първичните данни зависят от вида и обема на необходимата информация. В общия случай събирането на първични данни изисква специфични познания, капацитет, разполагаме финансов ресурс и време. Това налага използването на комбинация от двата типа данни.

Източниците на вторични данни за целите на наблюдението на стратегии/планове за осъществяване на определени политики могат да включват:

- данни на Националния статистически институт и териториалните му подразделения;
- данни от различни секторни институции (Бюро по труда, Агенция по заетостта, Национален център за здравна информация, местната администрация и др.)
- системи за наблюдение на оперативни програми ИСУН и ИСАК.

При събирането и обработването на данни, описващи социално-икономическата действителност много важен е въпроса за конфиденциалността на статистическата информация. Когато се касае за данни на сравнително малка територия, този проблем се изостря в по-голяма степен поради по-малки брой единици в различните категории. Събраните данни трябва да бъдат използвани по начин, който да не накърнява интересите на стопанските субекти или гражданите.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Методите, използвани за събиране и обработка на данните са изключително важен фактор по отношение на надеждността и валидността на резултатите. За да се оцени надеждността на изследваните данни, е необходимо да се изследва дали:

- подходящите източници на информация са били използвани и надеждността на данните е била проверена;
- първични данни, получени от системи за наблюдение и получените от предишни изследвания са били използвани по най-подходящия начин;
- техниките за събиране на избраните данни са подходящи за получаване на отговор на въпросите на наблюдението и оценката.

Информацията, събирана от националния статистически институт (НСИ) в голяма степен отговаря на нуждите на подготовката, наблюдението и оценката на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие и това е абсолютно валидно за документите, изготвяни на по-високо териториално равнище – областно (в голяма степен), регионално и национално (напълно). Информацията, която може да бъде предоставена на ниво община е значително по малка като обем и причината за това е извадковата методология за събиране на данни, прилагана от НСИ, която не позволява да се осигурят данни, изпълняващи изискването за конфиденциалност на ниво община (особено в случаите, когато общината не е областен център или друга по-голяма община).

Въпреки трудностите и ограниченията, които са на лице при този източник, той остава един от основните, които осигуряват данни, включително на ниво община. Предвид ограниченията обаче е необходимо да бъдат включени допълнителни източници.

Основните източници на данни на областно са:

- ТСБ на НСИ;
- териториалните поделения на Агенция “Пътна инфраструктура”
- териториалните поделения на Агенцията по заетостта (ДБТ);



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- териториалните поделения на Агенцията за социално подпомагане;
- Регионалните инспекторати по образование;
- Регионалните здравни инспекции;
- Регионалните инспекции по опазване на околната среда;
- ВиК дружества и др.

Основните източници на данни на общинско ниво са същите, като би следвало да се добави и общинската администрация чрез ресорните ѝ звена като изключително важен източник.

5. Периодичност за събиране на данните

Набирането на данни в системата за наблюдение може да се извършва на различни интервали от време поради спецификата на източниците, които осигуряват данните. Осигуряването на информация веднъж годишно ще гарантира оптимизиране на процеса.

Моментът на събиране и попълване на данните в системата в зависимост от източниците може да се различава. За данни, събирани и предоставяни от НСИ трябва да се предвиди по-дълъг срок на обработка и предоставяне, докато данните, които се събират от конкретни източници могат да бъдат получавани значително по-рано. Препоръчителните периоди за получаване на данните са 01.12 на следващата отчетния период година от НСИ и 01.04 на следващата отчетния период година за останалите източници.

Данните, които се събират текущо трябва да бъдат изискани от съответните органи към края на съответната година с натрупване.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

D. Вътрешни правила за дейностите по набиране и съхранение на информация, свързана с подготовка и изпълнение на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво

Вътрешните правила определят механизмите за събиране на информация за целите на подготовката и отчитане на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики в община Вълчи дол. Обхватът на правилата включва процеса по събиране на първични и вторични количествени данни, които ще бъдат събирани от звената на администрацията на община Вълчи дол, както и от различни териториални звена на централната администрация.

Информацията за целите на подготовката, наблюдението и оценката на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на община Вълчи дол се събира от дирекция „Инвестиционна политика и проекти“ на администрацията на община Вълчи дол.

Информацията за целите на подготовката на изпълнението на Плана за развитие на община Вълчи дол включва данни за състоянието на основни характеристики за следните области:

- обща характеристика/ профил на общината;
- състояние на местната икономика;
- развитие на социалната сфера и човешките ресурси;
- инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията;
- екологично състояние и рискове;
- административен капацитет.

За всеки от изброените компоненти служителите на дирекция „Инвестиционна политика и проекти“ осигуряват необходимия набор от количествени и качествени



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

данни, въз основа на които се описва състоянието на основни характеристики на изброените области.

Разпределение на основните източници на информация по отношение на вторични данни за подготовка, наблюдение и оценка по области е представена в следващата таблица:

Тематични области ¹⁶	Източници на данни
Обща характеристика/ профил на общината	Звена на администрацията на община Вълчи дол
Производствени инвестиции	ТСБ на НСИ; Звена на администрацията на община Вълчи дол; Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН; ИСАК.
НИРД, иновации	ТСБ на НСИ; Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН
Базова инфраструктура	ТСБ на НСИ; Агенция „Пътна инфраструктура“ Звена на администрацията на община Вълчи дол.
Социална инфраструктура	ТСБ на НСИ; Агенция за социално подпомагане; Доклади за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги; Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН Звена на администрацията на община Вълчи дол.

¹⁶ съгласно тематичните области, в които са определени общите индикатори за наблюдение на интервенциите, подкрепени от европейските фондове в периода 2014 – 2020, както и съгласно Методическите указания за разработване на програмни документи за периода 2014 – 2020 г., одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Тематични области ¹⁶	Източници на данни
Околна среда	ТСБ на НСИ Регионална инспекция по опазване на околната среда ВиК дружества Звена на администрацията на община Вълчи дол.
Градско развитие	ТСБ на НСИ Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН Звена на администрацията на община Вълчи дол.
Пазар на труда и обучение	ТСБ на НСИ Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН Дирекция „Бюро по труда“
Институционален и административен капацитет	Областна администрация Звена на администрацията на община Вълчи дол; Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България - ИСУН

Необходимите данни, свързани с подготовка и изпълнение на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво се получават въз основа на писмено служебно искане от страна на община Вълчи дол за предоставяне на нужната за информация.

При набирането на информация за подготовката на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво, вкл. на Плана за развитие на община Вълчи дол, писменото служебно искане се подготвя от дирекция „Инвестиционна политика и проекти“ и включва:

- конкретните данни и разрези, необходими за подготовката на плановия документ съгласно конкретната област на политика, а в случай на



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

разработване на План за развитие на общината – за всички посочени области;

- периода, за който са необходими данните (не по-кратък от 5 години);
- териториалния обхват – общинско, областно и/или национално ниво.

При набирането на информация за наблюдение на изпълнението на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво, вкл. на Плана за развитие на община Вълчи дол, писменото служебно искане се подготвя от дирекция „Инвестиционна политика и проекти“ и включва:

- конкретните данни и разрези, необходими за наблюдението на плановия документ съгласно конкретната област на политика, а в случай на наблюдение на План за развитие на общината – за всички посочени области;
- периода, за който са необходими данните - посочва се предходната календарна година;
- териториалния обхват – общинско, областно и/или национално ниво.

Първични данни за състоянието на отделните области може да бъде набирана чрез структурите на гражданското общество, бизнеса и населението посредством следните информационни канали, които функционират постоянно:

- „горещ телефон“;
- електронен адрес за сигнали и предложения;
- обществени обсъждания организирани ежегодно за приемането на общинския бюджет.

При постъпване на информация чрез телефон или електронна поща, отнасяща се до политиката на развитие на общината, тя се събира в информационен масив с натруп-



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ване, като на последния работен ден от месеца, информационния масив се предоставя на дирекция „Инвестиционна политика и проекти“.

При идентифицирането на необходимост се организират консултации със заинтересованите страни от дирекция „Инвестиционна политика и проекти“. Подходящите форми за консултация са: попълване на анкетна карта, фокус група, обсъждане и дискусия. Изборът на форма зависи от разполагаемите ресурси и аналитичните възможности на местната администрация.

При невъзможност да се събере и обработи информация се предлага на Групата за наблюдение на съответния стратегически или планов документ да определи обхвата на задание за възлагане на външни експерти събирането и обработката на необходимата информация.

Цялата информация, набирана във връзка с подготовката, наблюдението и оценката на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво се съхранява в специална Информационна система за съхранение и предоставяне на данните в администрацията на община Вълчи дол, в която всяка отделна информация ще бъде записвана в отделна таблица. Информационната система съхранява данните като съвкупност от електронни файлови таблици като всеки индикатор се записва в собствена електронна таблица – файл на MS Excel, Open Office Calc или друга сходна програма. Данните се записват през определен период.

Въвеждането на данните в Информационна система за съхранение и предоставяне на данните се извършва от служителите на дирекция „Инвестиционна политика и проекти“, като те и предоставят при необходимост данни на други звена в рамките на администрацията.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Е. Рамкова методика за мониторинг при изпълнение на конкретни политики за развитие на община Вълчи дол с приложения за всяка от посочените конкретни политики

Рамковата методика определя механизмите за мониторинг при изпълнението на действащи и нови конкретни политики за развитие на община Вълчи дол. Рамковата методика е съобразена и допълва действащите правила на община Вълчи дол, както и нормативните изисквания на Закона за регионалното развитие и правилника за прилагането му, както и Методическите указания на МРРБ за изготвяне на стратегически документи съгласно закона за регионално развитие за плановия период 2014-2020 г.

Мониторингът на изпълнението на конкретни политики за развитие на община Вълчи дол се осъществява от Работна група за наблюдение на политиката в определената област (наричана по нататък „Група за наблюдение“) с активното съдействие на дирекция „Инвестиционна политика и проекти“ и дирекция „Устройство на територията и общинска собственост“ на администрацията на община Вълчи дол.

Група за наблюдение на политиката в определената област се създава със заповед на кмета на община Вълчи дол.

Функциите на Групата за наблюдение включват:

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за регионално и местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за съответната област на политика;
- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за съответната област на политика.

Мониторингът има за цел да проследи основните компоненти на политиките, които се формулират в основните области на развитие. Компонентите на мониторинга, които подлежат на наблюдение, са степента на изпълнение по отношение на:

- разпределението на изпълнението на конкретните проекти във времето;
- разпределението на финансовото изпълнение на политиката;
- оценка на ефективността и ефикасността на изпълнението на конкретната политика.

Мониторингът при изпълнение на действащите конкретни политики за развитие на община Вълчи дол се осъществява при съблюдаване на: подходите за осъществяване на конкретните политики, системата от индикатори, времевия порядък за изпълнението на конкретните мерки и/или операции и оценката на финансовото изпълнение на политиките, заложи в настоящия документ.

При формиране на нови политики, мониторингът върху тях се осъществява при съблюдаване на следните последователни стъпки:



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- определяне на подходи за постигането на целите на конкретната политика, разпределени във времето;
- определяне на система от индикатори за наблюдение на конкретната политика;
- определяне на времевия порядък за изпълнението на конкретните мерки и/или операции;
- оценка на финансовото изпълнение на политиката;
- създаване и спазване на механизъм за проследяване на водещи параметри на политиката;
- спазване на периодичност, отчетност и докладване на мониторинга;
- консултиране на резултатите от мониторинга със заинтересованите страни.

Системата за наблюдение на политики от Групата за наблюдение обхваща:

- индикаторите за наблюдение;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията, свързана с наблюдението следва да бъдат съобразени с Вътрешните правила за дейностите по набиране и съхранение на информация, свързана с подготовка и изпълнение на стратегически, програмни или планови документи за осъществяване на политики на местно ниво.

Конкретните политики за развитие на община Вълчи дол, върху които се осъществява мониторинг в съответствие с настоящите вътрешни правила са: **икономическа, екологична и бюджетна.**

Индикаторите за мониторинг на степента на изпълнение на целите и приоритетите в областта на **икономическата политика** могат да бъдат:

- произведена продукция на глава от населението;
- нетни приходи от продажби на глава от населението;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- оборот на предприятията (областно ниво);
- произведена продукция (областно ниво);
- добавена стойност по факторни разходи (областно ниво);
- разходи за придобиване на ДМА;
- преки чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12;
- равнище на средна годишна работна заплата;
- среден списъчен брой на наети лица по трудово и служебно правоотношение;
- брой предприятия;
- относителен брой на предприятията с до 9 заети лица;
- относителен брой на предприятията с 10-49 заети лица;
- относителен брой на предприятията с 50-249 заети лица;
- относителен брой на предприятията с повече от 250 заети лица;
- коефициент на заетост;
- коефициент на безработица.

Индикаторите за мониторинг на степента на изпълнение на целите и приоритетите в областта на **екологична политика** могат да бъдат:

- намаляван на загубите на вода по водопреносната мрежа (в %);
- подобряване ефективността на водоснабдяването (в %);
- изградена канализационна мрежа, км;
- дял на обслужвани населени места за организирано сметосъбиране;
- дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране;
- събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население;
- дял на трайно премахнати нерегламентирани сметища;
- дял на сградите с подобрена енергийна ефективност;



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- % отпадни води, подложени на първично пречистване;
- % отпадни води, подложени на вторично пречистване;
- % на домакинствата с подобрени системи за водоснабдяване;
- общо разходи за опазване на околната среда;
- разходи за ДМА с екологично предназначение;
- разходи за ДМА с екологично предназначение на човек от населението;
- дял на населението с канализация;
- дял на населението с проблеми във водоснабдяването.

Индикаторите за мониторинг на степента на изпълнение на целите и приоритетите в областта на **бюджетната политика** могат да бъдат:

- степен на финансова самостоятелност на община, измерена чрез:
 - дял на собствените приходи от общите постъпления;
 - покритие на разходите от местни дейности със собствени приходи.
- финансова устойчивост, измерена чрез:
 - бюджетно салдо спрямо общите постъпления по отчет;
 - размер на дълга, като процент от собствените приходи и изравнителна субсидия по план;
 - дял на просрочените задължения от собствените приходи и изравнителната субсидия по план.
- ефективност на управлението на ресурсите, измерена чрез:
 - население на един общински служител;
 - дял на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи
- инвестиционна активност, измерена чрез дял на капиталовите разходи в общите разходи.



Европейски съюз



ОПАК. Експерти в действие



Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

„Избор на изпълнител на комплекс от дейности за реализация на проект „Модерна администрация в услуга на гражданите и бизнеса“ реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Индикаторите за наблюдение на степента на изпълнение на различните политики следва да отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие, определени в съответните документи, въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение.

Проследяването и оценката на изпълнението на дейностите/проектите за всяка една конкретна политика се осъществява съгласно съответната индикативната финансова таблица на стратегическия/планов документ.